

Частаўнік.

ІНФАРМАЦЫЙНА-МЕТАДЫЧНЫ БЮЛЕТЭНЬ ДЛЯ НАСТАЎНІКАЎ

info

Ці заменіць ідэалогія грамадзянскую адукацыю?

Недаўна ў размове з начальніцай раённага ўпраўлення адукацыі, я пачула фразу: "у нас государственная, а значит государственная школа!" "Государем" гэтая кабета, натуральна, лічыла прэзідэнта, імем якога, яна забараніла настаўнікам раёна ўдзельнічаць у міжнароднай адукацыйнай праграме. Гэтая запалоханая і недаадукаваная жанчына, якую прызначылі кіраваць адукацыяй цэлага раёна, - тыповы прадукт ідэалагічнай апрацоўкі і грамадзянскага нігілізму.

Каб наблізіцца да адказу на пытанне, пазначанае ў назве артыкулу, давайце разбярэмся з мэтамі грамадзянскай адукацыі і ідэалагічных дысцыплін, якія выкладаюцца ў навучальных установах.

З першага погляду, ідэалагічныя дысцыпліны і грамадзянская адукацыя накіраваныя на адно і тое ж: стымуляванне патрыятызму, вызначэнне шляхоў падвышэння дабрабыту краіны, з якім звязаны і асабісты дабрабыт кожнага грамадзяніна. Але першае ўражанне можа быць памылковым. Таму давайце прыгледзімся ўважлівей.

Грамадзянская адукацыя паводле вызначэння - гэта фармаванне грамадзян, здольных самастойна, актыўна і адказна дзейнічаць на розных сацыяльных узроўнях дэмакратычнага грамадства. Грамадзянская адукацыя - гэта комплекс ведаў, сацыяльна-палітычных кампетэнцыяў і каштоўнасцяў, якія ператвараюць чалавека ў грамадзяніна, дапамагаюць яму сацыялізавацца ў грамадстве, стаць паспяховым.

Грамадзянская адукацыя прадугледжвае, што грамадзянін сам будзе актыўна карыстацца ведамі, удзельнічаць ў жыцці супольнасці, браць на сябе адказнасць не толькі за асабісты поспехі ці правалы, але і за эфектыўнасць дзяржаўнага кіравання. Грамадзянская адукацыя вучыць рабіць выбар і пры неабходнасці дэмакратычнымі метадамі змяняць ці паляпшаць уладу. Не важна якую - старасту класа, старшыню прафсаюзнага камітэту ці парламент.

Прычым грамадзянская адукацыя губляе сэнс, калі яна не базуецца на каштоўнасцях, якія адпавядаюць нацыянальным традыцыям грамадства, і правераныя часам.

Прааналізуем зараз, якія мэты ставіла перад сабою нашая дзяржава,

калі ўводзіла ў 2003 г. абавязковае вывучэнне ідэалогіі ва ўсіх навучальных установах, і ў дадатак не пашкадавала фінансаў на ўтрыманне штатных ідэолагаў на прадпрыемствах.

Акадэмік-ідэолаг Рубінаў, пералічваючы мэты ідэалогіі беларускай дзяржавы, зазначыў наступныя:

* абгрунтаванне беларускай мадэлі развіцця і вызначэнне месца Беларусі ў сучаснай цывілізацыі;
* развіццё ідэі беларускага народу як адзінай супольнасці ў межах суверэннай беларускай дзяржавы;

* гістарычная безупыннасць

развіцця грамадства і вызначэнне канцэптואльных пазіцый гісторыі Беларусі.

Як бачым, ідэалогія, у адрозненні ад грамадзянскай адукацыі, не дае выбару - яна адразу прадугледжвае, што грамадства пасіўнае і, прабачце, бязмерна дурное. Яму трэба настойліва тлумачыць, чаму існуючая зараз у краіне палітычная і эканамічная мадэль развіцця - самая лепшая ў свеце.

Аўтарытарызм, у адрозненні ад дэмакратыі, не з'яўляецца стабільным палітычным рэжымам. У дадатак, аўтарытарныя ўлады не ведаюць рэальныя настроі грамадства, бо выбары і рэфэрэндумы не даюць аб'ектыўнай карціны, а падганяюцца пад зададзеныя лічбы. Расце страх кіруючых элітаў і яны пачынаюць ўжываць два механізмы: рэпрэсіўны і ідэалагічны. Цытуючы палітолага Аляксея Пікуліка, "ідэалагічны апарат фармуе ў грамадзянаў краіны "ўяўненні адносіны да рэальных умоваў жыцця" (ARCHE 5 (56) 2007. *Ідэалогія беларускай дзяржавы: функцыяналізм і т'юнінг*).

Спробу падмяніць грамадзянскую адукацыю ідэалогіяй робяць ўсе дыктатарскія рэжымы. У шматлікіх таталітарных краінах Азіі і Афрыкі ўладатрымальнікі ўпэўненыя, што грамадзянская адукацыя мае галоўную задачу - фармаванне патрыятычных поглядаў. Але патрыятычнае выхаванне зводзіцца да ўзвышэння кіраўніцтва сваёй дзяржавы, апаведна, бяздарнасці суседзяў і пошуку вінаватых ва ўсім ворагаў. Дзеля гэтых мэтаў выкарыстоўваюцца найперш школы, СМІ, спорт, культурныя падзеі, перапісваецца гісторыя. Такую адукацыю нельга назваць грамадзянскай.

Па-шчырасці, ідэалогія беларускай дзяржавы нельга лічыць ідэалогіяй, як, напрыклад, ідэалогія лібералізму, нацыяналізму ці кансерватызму. Бо няма ні ясна сфармуляванай ідэі, ні навуковага філасофскага падмурку,

**ДЗЕ ЗНАЙСЦІ
МЕТАДЫЧНЫЯ НАВІНКИ?
>>> СТАР. 4**

**АСОБА Ў АДУКАЦЫІ:
МІХАСЬ БУЛАВАЦКІ
>> СТАР. 2**

Ці заменіць ідэалогія грамадзянскую адукацыю?

ні агульнай каштоўнаснай базы, ні ўліку нацыянальных традыцыяў. Аб'яднаўчая ідэя трансфармуецца ў залежнасці ад знешняй кан'юнктуры і сённяшніх патрэбаў рэжыму (то Беларусь называюць часткай агульнаславянскай прасторы, населенай савецкімі людзьмі, то незалежнай краінай). Замест каштоўнасцяў прапануецца набор рэкламных лозунгаў, тыпу "За квітнеючую Беларусь!" Як сказаў Уладзімір Арлоў, робіцца спроба пачаць гісторыю беларускай дзяржаўнасці з той пары, калі піва каштавала 37 капеек.

Як бачым, грамадзянская адукацыя – гэта падрыхтоўка да самастойнага жыцця ў дэмакратычным грамадстве, а ідэалогія беларускай дзяржавы зводзіцца да палітычнай агітацыі за існуючы рэжым.

Недалёка той час, калі мы будзем смяцца з гэтага прадмета, як зараз з "Навуковага камунізму", дзе сур'ёзна даводзіцца, што "дыктатура пралетарыята ёсць найвышэйшай формай дэмакратыі".

Але ад гэтага не лягчэй. Бо паўстае наступнае, больш важнае пытанне: Што робіць настаўніку, калі ідэалогія не ў стане замяніць грамадзянскую адукацыю, а грамадзянская адукацыя ў сённяшняй Беларусі незапатрабаваная, бо разлічана на дэмакратычнае грамадства?

Вось і атрымліваецца: калі чакаць і не робіць нічога – ідэалагічная прапаганда зусім дыскрэдытуе паняцці "патрыятызм", "дэмакратыя", "еўропа", "свабода" і "беларуская мова. Стануць нормай патэрналізм, ксенафобія, канфармізм, ізаляцыянізм. Калі ж займацца дэмакратычнай адукацыяй на перспектыву – маем рызык ператварыць дэмакратыю ў гульню, дзе правілы дзейнічаюць толькі на абмежаванай прасторы і непрыдатныя для жыцця. Відавочна, грамадзянская адукацыя павінна ставіць іншы мэты – вяртанне Беларусі ў цывілізаваную прастору.

Алена Чмель

Міхась БУЛАВАЦКІ: Менавіта прафесіяналізм робіць чалавека свабодным

Нарадзіўся 11 кастрычніка 1947г. у вёсцы Восы на Глушчыне Магілёўскай вобласці. Скончыў Магілёўскі педагагічны інстытут. Пасля прапрацаваў у ім больш за 15 гадоў. На пачатку настаўніцкай дзейнасці захапіўся наватарскімі ідэямі, ладзіў семінары на гэтую тэму з настаўнікамі розных куткоў СНД. Выкладаў матэматыку ў Беларускай гуманітарнай ліцэі. Аўтар шэрагу падручнікаў па матэматыцы. У 2007 годзе пабачыў свет яго навучальны дапаможнік для старшакласнікаў "Цалкам зразумелая трыганаметрыя"

Пра маё нараджэнне. Майго нараджэння на свет праграмай Савецкага Саюза не было прадугледжана. За два месяцы да пачатку вайны бацька быў арыштаваны і асуджаны на 10 год. Ён бы так і згінў у Томасінлагу, бо зусім знясілеў. Учысяўшы, што ён працаваць на лесапавале ўжо не здольны, лагернае начальства выпусціла яго як "дахадзягу". Так рабілі з тымі, хто гатовы быў адыйсці ў іншы свет, каб не мучыцца затым з закопваннем тупа. Але тут здарыўся цуд. Нейкім чынам галодны, хворы, абмарожаны бацька змог выбрацца да людзей і ў 1946 годзе дабрацца да дому, каб пражыць-прамучыцца яшчэ два цяжкія гады. Яго апошні сіл усё ж хапіла, каб даць жыццё мне.

Маці нарадзіла мяне ў суботу. А ў панядзелак закруціла ў пялёнкі і пайшла мя разам працаваць на калгаснае поле. Мабыць, з тых часоў мне падабаецца пах ворнай зямлі. І быць бы мне спецыялістам у сельскай гаспадарцы ці ў лясной (як адзіны ўцалель ў вайне брат), але аднакласніца, у якую я быў таемна закаханы, вырашыла паступаць у педінстытут і гэтым вырашыла мой лёс (сама, праўда, у апошні момант перадумала). Так я стаў настаўнікам.

Пра настаўніцкую працу. Настаўніцкую працу я не лічыў сваёй і, адпрацаваўшы тры абавязковыя гады, збіраўся заняцца чымсьці іншым. Але за тры гады прывос душой да дзяцей. Пачаў шукаць і сабе настаўніцаў. Так выйшаў на В. Шаталава, знаёмства з кім істотна паўплывала на мой настаўніцкі лёс. Пра яго і пра іншых настаўнікаў пачаў пісаць у прэсе. Гэтыя публікацыі заўважылі і запрасілі мяне ў Магілёўскі педагагічны інстытут. Але тут выйшла неспадзяванка. Выявілася, што прафесар А.Столяр, які кіраваў кафедрай метадыкі

выкладання матэматыкі, запрасіў мяне не для таго, каб я папулярываваў новыя ідэі сярод студэнтаў і настаўнікаў, а з мэтай цалкам супрацьлеглымі. Мае публікацыі ў прэсе (ужо не толькі беларускай) выклікалі толькі раздражненне начальства. Тагачасны прарэктар М.Аўласевіч прыгразіў: "Мы вам гэтага не даруем!" І адпомсціў жорстка. Праз колькі гадоў ён не падпісаў хадайніцтва аб выдзяленні мне субсідыі для набыцця кватэры. У выніку маленькі пакойчык у студэнцкім інтэрнаце, які я займаю ўжо амаль трыццаць год, стаў мне як камусьці родная хата. Пасля таго артыкула мяне звольнілі з інстытута, але кампартыя ўжо пачынала перабудову і мне ўдалося адкрычаць сваё права на працу ў інстытуце, дзе я працаваў яшчэ 15 год, сумяшчаючы працу з студэнтамі з правядзеннем семінараў па наватарскіх тэхналогіях навучання ў розных гарадах СССР. Праца з настаўнікамі прыносіла мне асаблівае задавальненне, бо змучаныя камуністычнай траскатнёй настаўнікі ўжо згаладаліся па свежых ідэях у навучанні. На мае семінары ў Магілёў прыязджалі настаўнікі без камандзіровак, за свае грошы.

Як я павярнуўся да беларускасці? Спачатку, як я ад яе адварнуўся. Бо вучыўся я ў беларускай школе і першыя 18 год майго жыцця былі беларускімі, аб чым я тады не думаў, бо гэта было як паветра. За 5 год вучобы ў ВНУ ад беларускага не паспеў адвыкнуць і настаўнічаць пачаў на роднай мове. Адна з лепшых выпускніц майго класа паехала паступаць на фізмат і атрымала "двойку" на іспыце, не зразумеўшы ў білеце, напісаным па-расейску, аднаго (!) слова. Тады я зразумеў, што беларуская мова становіцца тормазам

у жыцці маіх вучняў і далей стаў арыентавацца на рускую мову. "Нацыяналістычны выбух" канца 80-х – пачатку 90-х гадоў вярнуў мне веру ў жыцучасць беларускай мовы. Наша кафедра амаль цалкам перайшла на беларускамоўныя заняткі. Прафесар Г.Скобелеў, які доўгі час працаваў у розных краінах, ведаў шмат моў, а за родную меў украінскую, – ён адным з першых пачаў чытаць лекцыі па-беларуску з украінскім акцэнтам.

Так, я ўжо 9 год не працую на кафедры. Не, мяне звольнілі не за палітычныя погляды, як гэта калі-нікалі падавалася ў прэсе. На пачатку 90-х у Магілёве адкрылася беларуская гімназія і я пачаў выкладаць матэматыку ў пятым класе. Маскоўскі падручнік мне не спадабаўся і я пачаў распрацоўваць свае матэрыялы, з якіх затым атрымаўся пробны варыянт новага падручніка. Падручнік быў надрукаваны выдавецтвам універсітэта праз скандал з загадчыкам кафедры. Справа ў тым, што спадар Латоцін таксама пачаў ствараць падручнік для пятых класаў. Здавалася, нам тут бы аб'яднацца, але ў нас былі істотна розныя погляды на працэс выкладання матэматыкі. "У адны аглоблі ўпрэгчы нельга каня і трапяткую лань". Чалавек, які некалі ўзначальваў абласную арганізацыю партыі, у назве якой было слова "дэмакратычная", вырашыў на гэты раз абысціся без дэмакратыі і пазбавіўся ад канкурэнта на кафедры.

Дарчы пра дэмакратыю. Адзін з вельмі паважаных мною людзей, літаратар і выкладчык беларускага гуманітарнага ліцэя, у сувязі з падзеямі, якія адбыліся ў ліцэі летась, выказаўся так: (працяг на стар.3)

АДУКАЦЫЯ І СВЕТА У ЛІЧБАХ

• Сёлета новы навучальны год пачалі 1 156 000 беларускіх школьнікаў. Колькасць штатных педагагічных працаўнікоў устаноў адукацыі Міністэрства адукацыі Рэспублікі Беларусь 241 000 чалавек.

• 1,1% ад эканамічна актыўнага насельніцтва - такі ўзровень зарэгістраванага беспрацоўя быў зафіксаваны ў Беларусі на 1 верасня гэтага году. Гэтую лічбу падае міністэрства працы і сацыяльнай абароны.

• Для параўнання: ва Украіне на пачатак верасня зарэгістраванае беспрацоўе складала 2,1% ад эканамічна актыўнага насельніцтва, такой жа была доля беспрацоўных у Расіі на пачатак жніўня. На канец чэрвеня беспрацоўе ў Польшчы складала 10,2%, у Латвіі - 5,7%, у Літве - 4,7%, у Злучаных Штатах - 4,6%.

• Паводле розных афіцыйных звестак за мяжой сёння працуюць ад 600 тысяч да 1 мільёна беларусаў.

2873 беларусы афіцыйна ўладкаваныя сталічнымі агенцтвамі на працу за мяжой за першае паўгоддзе сёлета.

• Сярэдні заробак у Польшчы складае 1 085 долараў. Пра гэта сведчыць рапарт Галоўнага статыстычнага ведамства краіны (GUS). У параўнанні з мінулым годам сярэдні заробак палякаў вырас 9,7%. Паводле Міністэрства статыстыкі і аналізу, налічаны сярэдні заробак у Беларусі ў верасні склаў 713 тыс. 362 рублі (331 доллар, або 227 еўра), што ў 3,3 разу меней.

• У Мінску больш за 46% школьнікаў мае парушэнні апорна-рухальнай сістэмы рознай ступені. Аб гэтым 12 верасня на прэс-канферэнцыі паведаміў першы намеснік старшыні Камітэта па ахове здароўя Мінгарвыканкама Вячаслаў Шыла.

• Існуюць міжнародныя нормы, па якіх заплечнік школьніка павінен важаць не

больш 10% ад вагі дзіцяці.

• Толькі ў Свядлоўскай вобласці Расіі на гранты ў межах конкурсу "Сто класных праектаў", які аб'ядноўвае настаўнікаў і школьнікаў старэйшых класаў для вырашэння сацыяльных задач школаў вылучана 17 млн. расійскіх рублёў (звыш 650 тысяч долараў).

• З пачатку 1990-х гадоў у Беларусі закрылася кожная трэцяя бібліятэка. Пра гэта паведаміў намеснік міністра культуры Валерый Гедройц на адкрыцці Рэспубліканскага семінара дырэктараў абласных бібліятэк і спецыялістаў упраўленняў культуры па бібліятэчных пытаннях.

• Чвэрць беларускай нацыі жыве за мяжой. Сёння за мяжой жывае звыш трох мільёнаў этнічных беларусаў. Праўда, некаторыя навукоўцы называюць іншыя лічбы: адны - 3,5 мільёна, другія лічаць, што каля 5 мільёнаў, калі ўключаць сюды нашчадкаў тых

беларусаў, якія асіміляваліся.

• Па-беларуску гавораць каля 40% насельніцтва нашай краіны. З іх чыста па-беларуску і кожны дзень - 4,3%, на трасянцы ці дыялекце - 22,5% і рускай і беларускай - 14,6%.

• 1 лістапада арганізацыі, якія займаюцца грамадзянскай адукацыяй, прэзентавалі 29 новых выданняў, пабачыўшых свет сёлета.

• Каля 53% іншагародніх студэнтаў у Мінску забяспечана інтэрнатам. Аб гэтым на сустрэчы са студэнцкім актывам беларускіх ВУН 8 лістапада ў Мінску паведаміў міністр адукацыі Беларусі Аляксандр Радзькоў.

• Кітайскую мову з першага класа ў Беларусі вывучаюць больш 300 школьнікаў. Аб гэтым паведаміў міністр адукацыі Беларусі на адкрыцці выставаў "Адукацыя ў Кітаі" 12 лістапада ў Мінску. (Па матэрыялах друку падрыхтаваў М. Кухта)

Міхась БУЛАВАЦКІ: Менавіта прафесіяналізм робіць чалавека свабодным

(гл. пачатак на стар 2.) "Сёння для нас дэмакратыя - завялікая раскоша. Прыдзе час, калі мы будзем жыць па дэмакратычных нормах." А мне думаецца: калі дэмакратыя - гэта каштоўнасць, дык яна павінна быць каштоўнасцю незалежна ад часу, у якім жывем. А калі без яе можна абыйсціся, дык якая ж гэта каштоўнасць? Вось услухайцеся: "Сёння для нас сумленне - завялікая раскоша. Прыдзе час - заживем па сумленні, а зараз абыйдземся без яго". Для мяне гэтыя фразы - сінонімы.

Беспрацоўе
Так, беспрацоўе не стварыла мне істотных матэрыяльных праблем. У мяне выдатная спецыяльнасць, якая карыстаецца попытам у людзей, асабліва з прычыны пераходу на ЦТ, і я ў гэтай справе прафесіянал высокага ўзроўню (дзякуй маёй каханай!). Дарэктарства (па Я.Коласу) ці рэпетытарства (у сучасным жаргоне) стала цяпер асноўнай маёй дзейнасцю, якую я выконваю з вялікім задавальненнем. Плён не толькі ў тым, што вучні, якіх недавучылі матэматыцы ў школе, за год працы са мной, уздымаюцца на высокі

ўзровень. Найбольш цікавы плён у тым, што я распацоўваю для іх адмысловыя вучэбныя матэрыялы, якія дазваляюць засвойваць мудрую навуку хутка і надзейна. Калісьці з гэтых матэрыялаў вырастуць прыстойныя дапаможнікі ці нават падручнікі. "Цалкам зразумелая трыганаметрыя" ўжо зроблена. Адзінае, што мяне турбуе ў рэпетытарскай справе, - тое, што за год я навучаю два дзсяткі чалавек, калі, працуючы ў школе, мог бы навучыць сто чалавек. Я не пазбягаю працы ў школе. Мае заявы аб працаўладкаванні ўжо 5 гадоў ляжаць ва ўсіх у п р а ў л е н н я х адукацыі Магілёва. Раней я думаў, што гэта нейкая нес-правядлівасць. А цяпер думаю, што хутчэй наадварот: адны вучаць, не давучваючы, другія давучваюць - і ўсе пры справе, і ўсе пры заробку. Мудра!

Некалі ў мяне была мара мець сваю школу, дзе б навучалі дзяцей без натугі і страшылак,

у якой чалавек набывае веды і розум і атрымлівае ад гэтага задавальненне. Чамусьці верыцца, што такая школа атрымалася б. Але гэтая мара адыйшла ўжо ў нябыт.

"Беларускае пяціборства"
Аднойчы з групкай сваіх былых студэнтаў мы пачалі ладзіць матэматычныя алімпіяды, якія пазней перараслі ў "Беларускае пяціборства". Пяціборства

арыентавана на вучняў, якія маюць здольнасці да матэматыкі і прыродазнаўчых навук, але, каб не забылі, у якой краіне жывуць, ім прапануюцца яшчэ пытанні па гісторыі Беларусі і беларускай літаратуры. Мова, на якой пададзена праца, ацэньваецца пятым балам. Па суме пяці балаў і вызначаюцца

пераможцы. "Пяціборства" праведзена ўжо 6 разоў.

Вольны час звычайна праводжу ў бильярдным клубе. Мне падабаецца гэтая гульня, У бильярдным клубе я ўжо прымільгаўся ў аднойчы там пабачыў аб'яву (на маё задавальненне, на нашай мове): "13-14 кастрычніка праводзіцца чэмпіянат г.Магілёва, прысвечаны 60-годдзю Міхаса Булавацкага". Бач, уважлівы!

Што параіць іншым людзям?
Сталым людзям мне няма чаго раіць. Яны і без мяне ўсё ведаюць. А маладым магу нагадаць чыюсьці разумную парад: ведаць нешта пра ўсё і ўсё аб нечым. "Ведаць усё аб нечым" - гэта значыць у нейкай (няхай маленькай) справе чалавек павінен стаць прафесіяналам, віртуозам сваёй справы. Менавіта прафесіяналізм робіць чалавека свабодным. Прафесіянал не баіцца звальнення з працы, бо яго прафесіяналізм заўсёды будзе мець попыт. Неяк карэспандэнт радыё "Свабода" доўга выпытваў у мяне, чаму я, беспрацоўны апазіцыянер, не зьярпаюся да Мілінкевіча па дапамогу. Але ж мне такая дапамога не патрэбная. Я, прафесіянал, магу пракарміць сябе сам.

Метадычныя навінкі

што з'явілася на сайце <http://nastaunik.info>

Сайт Nastaunik.info створаны настаўнікамі і для настаўнікаў. Кожны педагог на гэтай прасторы можа размясціць матэрыял, які можа быць карысны калегам, а таксама скарыстацца чужымі напрацоўкамі. Прапануем вашай увазе спіс апошніх папаўненняў сайта

Эўрыстычны палігон для матэматыкі

Як знайсці рашэнне матэматычнай задачы? Як паўстаюць новыя праблемы? Што азначае развіццё задачы, і калі яе можна назваць адкрытай?

Адказы на гэтыя пытанні дае кніга Івана Сяргеевіча Храпавіцкага "Эўрыстычны палігон для матэматыкі", адрасаваная выкладчыкам матэматыкі навучальных устаноў усіх тыпаў і студэнтам педагагічных спецыяльнасцяў ВНУ. Шмат яе тэмаў будучы зразумелыя і зацікаўленыя у матэматыцы школьнікам старэйшых класаў.

Кніга напісаная ў фармаце папулярнай ва ўсім свеце кампютарнай праграмы Geometer's Sketchpad, якую можна спампаваць (2 МБ) з сайта <http://nastaunik.info/workshop/for-teacher/math/>

Віктарына "Мы - беларусы"

Каб дапамагчы настаўнікам пашырыць круггляд сваіх выхаванцаў, Сымон Барыс і Барыс Муха падрыхтавалі віктарыну, якая ўключае заданні, разлічаныя на вучняў рознай падрыхтоўкі і здольнасцяў.

<http://nastaunik.info/workshop/for-teacher/historyja/>

"Цалкам зразумелая трыганаметрыя" (Навучальны дапаможнік для старшакласнікаў)

Аўтар - Міхась Булавацкі. Дапаможнік (арыентаваны на праграму сярэдняй школы) прапануе навучэнцам шматразовы агляд інфармацыйнай прасторы курса трыганаметрыі: у форме тлумачальных тэкстаў з малюнкамі для ўспрыняцця і асэнсавання, у форме пытанняў з адказамі для

надзейнага ўсведамлення, у форме трох кампактаў апорных сігналаў для не разумення і запамінавання, у форме разнастайных практыкаванняў з парадзі па іх выкананні для трэнажу ў выкарыстанні атрыманых ведаў.

<http://nastaunik.info/workshop/for-teacher/math/>

Ілюстрацыі да ўрокаў выяўленчага мастацтва

Падборка ілюстрацый, праведзеная настаўніцай сярэдняй школы №5 г. Полацка Лерай Сом у адпаведнасці з праграмамі і падручнікамі па выяўленчым мастацтве для 5 класаў агульнаадукацыйных школ з 12-цігадовым тэрмінам навучання.

<http://nastaunik.info/workshop/for-teacher/arts/>

Методыка самаправеркі на ўроках фізікі і 10-бальная сістэма ацэнкі ведаў

Методыка, распрацаваная настаўнікам вышэйшай катэгорыі Аляксандрам Сядзякам, выкарыстоўваецца аўтарам ўжо на працягу 5 год і прыдатна для паўрочнага кантролю ведаў вучняў 9-х - 12-х класаў на ўроках фізікі.

<http://nastaunik.info/workshop/for-teacher/fizika/>

Сцэнар семінара для дыскусійнага клубу на тэму "Дэмакратыя як тып палітычнай сістэмы".

Занятак разлічаны на 3 гадзіны з актыўным выкарыстаннем інтэрактыўных метадаў навучання. Складзены Таццянай Лабанавай, настаўніцай сярэдняй школы №2 г. Барані.

<http://nastaunik.info/civil/out-of-school/>

ПРАГРАМЫ, КОНКУРСЫ, АБВЕСТКІ

КОНКУРС "БЕЛАРУСКІ НАСТАЎНІК ГОДА"

Рэспубліканскае грамадскае аб'яднанне "Таварыства беларускай школы" (ТБШ) з мэтай маральнай падтрымкі педагогаў, якія выкладаюць па-беларуску, праводзіць конкурсы "Беларускі Настаўнік 2007 года Мінска" і "Беларускі Настаўнік 2007 года Міншчыны".

У іх могуць удзельнічаць педагогі базавых і сярэдніх школ, дашкольных і пазашкольных устаноў, ліцэяў, гімназій і каледжа ў Мінска і Мінскай вобласці са стажам працы не меней за тры гады.

Для ўдзелу ў конкурсах найлепшыя настаўнікі могуць быць рэкамендаваныя грамадскімі арганізацыямі, бацькоўскімі камітэтамі, устаноўмі адукацыі, групамі бацькоў, настаўнікаў і навучэнцаў. Для гэтага трэба даслаць рэкамендацыю да 30.11.2007 электроннай поштай на адрас nastaunik2007@gmail.com, або па адрасе: 220029 Мінск, а/с 64. Тэл. 029-6349303 (Мінск), 029-7721573 (Мінская вобл.)

НА САЙЦЕ NASTAUNIK.INFO ЗАПРАЦАВАЎ ФОРУМ.

Добры настаўнік усё самае важнае змяшчае на дошцы. Вось і Nastaunik.info намалюваў новую піктаграму форуму. Мы стварылі яго для абмеркавання надзённых праблемаў, пытанняў і беспасярэдніх зносінаў паміж прадметнікамі, калегамі, спецыялістамі ў галіне адукацыі.

Калі Вы шукаеце аднадумцаў ці жадаеце атрымаць дапамогу, хочаце абмеркаваць артыкул, змешчаны на сайце, ці методыку, альбо Вы проста больш не можаце маўчаць - цісніце на адпаведную піктаграмку на дошцы і рэгіструецеся, калі ласка! Адрас форуму - <http://www.nastaunik.info/forum/>

КОНКУРС АДУКАЦЫЙНЫХ МАТЭРЫЯЛАЎ "НОЎТБУК ДЛЯ АКТЫЎНАГА НАСТАЎНІКА"

Мэта конкурсу - стварэнне новых адукацыйных і дыдактычных матэрыялаў развіццёвай педагогікі, іх папулярызацыя і стварэнне ўмоў для доступу да іх шырокаму колу педагогаў.

Конкурс "Ноўтбук для актыўнага настаўніка" праводзіцца па пяці намінацыях:

- Метадычны дапаможнік
- Сучасны ўрок
- Грамадзянская адукацыя
- Нацыянальная школа
- Бацькі і дзеці.

Для ўдзелу ў конкурсе неабходна даслаць свае матэрыялы да 18 снежня на адрас info@nastaunik.info, да якіх далучыць ліст з абгрунтаваннем таго, як удзельнік плануе выкарыстоўваць ноўтбук у сваёй дзейнасці. Падрабязную інфармацыю пра конкурс і патрабаванне да матэрыялаў глядзіце на сайце <http://nastaunik.info/>

ІНТЭРНЭТ-ПРАЕКТ ПРА ЯЗЭПА ДРАЗДОВІЧА

Беларуская гімназія ў Вільні шукае партнёраў сярод беларускіх школаў, гімназій, гістарычных і мастацкіх гурткоў, зацікаўленых настаўнікаў для сумеснага праекта, прысвечанага творчасці нашага знакамітага мастака Язэпа Драздовіча.

Вітаецца любая карысная інфармацыйная дапамога. Кантактны e-mail: halinabek@pisem.net.

КОНКУРС ШКОЛЬНЫХ І МОЛАДЗЕВЫХ ПРАЕКТАЎ "ЕўРАПЕЙЦЫ ЗА МІР"

Конкурс быў ініцыяваны нямецкім фондам «Памяць і будучыня» Усяго ў перыяд з 2004 па 2007 гады былі падтрыманыя больш 200 праектаў.

У конкурсе могуць удзельнічаць сумесныя праекты, распрацаваныя ў межах партнёрскіх кантактаў паміж школамі і моладзевымі групамі з Германіі, краін Цэнтральнай і Усходняй Еўропы і Ізраіля. Дапушчальны ўзрост удзельнікаў - ад 14 гадоў да 21 гады.

Важнай умовай удзелу ў конкурсе з'яўляецца самастойная праца школьнікаў і моладзі над праектам - ад распрацоўкі і пастаноўкі пытанняў да арганізацыі і правядзенні сустрэч.

Больш падрабязна http://www.minedu.unibel.by/modules.php?o_r=modload&name=News&file=article&sid=497

Паводле інфармацыі Міністэрства Адукацыі

Настаўнік.інфо.

Інфармацыйна-метадычны бюлетэнь для настаўнікаў

Выдаецца ініцыятыўнай групай стваральнікаў сайта [Nastaunik.info](http://nastaunik.info)

Адрас для допісаў: nastaunik.info@gmail.com

Наклад 200 асобнікаў